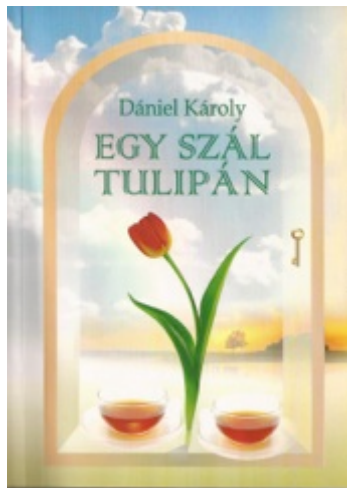


„Un fir de lalea” (*Egy szal tulipan*) – reflecțiile unui intelectual, medic, om, care a trecut prin multe

De Getta Neumann



Abel Kiado, Kolozsvár, 2013

Lectura unei cărți a cărui autor îmi este cunoscut promite o plăcere cu totul deosebită, angajându-mă într-un dialog cu o cunoștință dragă. Variatele mele impresii se suprapun și compun un portret complex al doctorului Károly Löwy, care publică sub pseudonimul Dániel Károly: tânărul chipeș de pe tabloul absolvenților Liceului Izraelit din Timișoara, silueta elegantă a domnului cu părul alb, expresia vioaie a feței, vorba lui inspirată, mesajele primite, aura unei personalități, medic și scriitor, fost elev al tatălui meu și prieten bun al prietenilor mei, Rolla și Tomi Laszlo din Haifa.

În introducere, autorul ne pune în gardă să nu ne așteptăm la disertații filosofice, ci la mărunte jocuri cu idei și cuvinte, lansate de un medic obișnuit să examineze viața, încercând fără încetare să-i depisteze secretele, de un om care a trecut prin viață cu ochii deschiși, dar fără să se avânteze să-i rezolve enigmele.

Întrădevăr, de la o scurtă tabletă la cealaltă, meandrele gândirii autorului se desfășoară ca într-o conversație plăcută, în care gândurile sunt lăsate în voie, iar divagațiile binevenite. Scrisul devine o plimbare, fără țel, în lumea percepțiilor, simțirilor și ideilor. Dr Löwy e un maestru al cozeriei inteligente, pline de umor.

Și totuși, ca un fir roșu, întrebările mari ale existenței străbat eseurile, grațioasele cugetări, amintiri și evocări. Scriitorul dă glas zbuciumului său pe un ton zeflemitor, știind prea bine că în van ar aștepta un răspuns. În bună tradiție iudaică, Károly Löwy nu se dă în lături să interpeleze divinitatea și să o tragă la răspundere : „Spune-mi, Doamne, consideri că e drept ce ai făcut cu mine?” (*Mondd, Uram!*) Tristețea din cauza pierderii soției, Maya, (firul de lalea din titlu și de pe imaginea de pe copertă sugerează discret ființa celei dispărute), simțământul singurătății se întrezăresc mereu. „Mors est actus naturae, quo persona res efficitur” („Moartea este un proces natural, prin care un om devine

un obiect”), zice dictonul, care redă mai degrabă gândirea soției, decât cea proprie, căci speranța sau farmecul metaforei îl conving pe cel rămas singur, să dea crezare interpretărilor metafizice. Cu toate că realitatea solidă ne dă siguranță, în patul așternut alături de cel gol, simțim, împreună cu autorul, că „pământul se clatină”. (*Reng a föld*)

Dubla personalitate a eseistului se manifestă la tot pasul : ba ne vorbește intelectualul erudit care se delectează cu poezii, scriitorii antichității, muzică de Bach, ba ne distrează omul de lume care savurează un banc bun și o cină copioasă. În orice ipostază, cu un zâmbet ușor ironic, pe un ton hazliu și șugubăț, agrementat cu auto-ironie, ne veselește cu anecdote, portrete de prieteni, frânturi de povești. Unele instantanee revelatoare își dezvăluie conținutul în momentul în care sunt cuprinse în cuvinte. După un spectacol, înconjurată de aplauzele și entuziasmul publicului, celebra actriță Maia Morgenstern dăruiește câte o portocală unor spectatori. O doamnă îi strânge mâna și o sărută. Maia încremenește, apoi, la rândul ei, sărută mâna doamnei. Sau: Un prieten al autorului e podidit de lacrimi la mormântul mamei în cimitirul evreiesc din Botoșani.

„Cine poate, scrie, pentru că trebuie să destăinuiești ce te doare, trebuie să-ți ușurezi sufletul și să speri ca vor fi din aceia care vor citi mesajul tău, îmbogățindu-și astfel viața lor sufletească” sunt rânduri care conferă textelor valoarea unui testament. Se destăinuiește într-o limbă maghiară pe care o stăpânește cu desăvârșire și care devine un instrument de exprimare a celor mai subtile gânduri, dar și purtătoare de sens prin sonoritate, prin plescăitul-trosnitul-clipocitul cuvintelor. Este un asemenea maestru al stilului, că traducătorul nu va fi de invidiat.

Volumașul acesta prețios se încheie cu o rugăciune adesea întâlnită în casele englezești, citată întocmai de autor, cu modestie și respect față de înțelepciunea populară, rânduri pe care le reproduc și eu în încheiere:

„Doamne,

dăruiește-mi acea fericire senină care să-mi permită să accept lucrurile pe care nu le pot schimba ;

dăruiește-mi îndrăzneala și curajul să schimb cele ce pot fi schimbate;

și dăruiește-mi înțelepciunea să fiu în stare să disting deosebirea între cele două.”

Emisiune TV realizată la prezentarea cărții:

<https://www.youtube.com/watch?v=LbU5JYSKcf4>